

โรฮิงยาส์ ประชาชนที่ถูกกีดกันในพม่า

นำเสนอเมื่อ : 15 พ.ย. 2552

โรฮิงยาส์ ประชาชนที่ถูกกีดกันในพม่า

"ผมกลับไปประเทศพม่าไม่ได้ ถ้ากลับไปผมต้องโดนฆ่าแน่ แต่ตอนนี้ อยู่ที่นี่ผมก็ไม่มีเอกสารที่แสดงสถานะถูกต้องทางกฎหมาย"
- ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงยาส์ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย (ดู Living in Limbo: Burmese Rohingyas in Malaysia รายงานประจำปี ค.ศ. 2000 เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศมาเลเซีย ขององค์กร Human Rights Watch;
<http://www.hrw.org/reports/2000/malaysia>)

ประเทศพม่านั้นว่าเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติมากที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีประชาชนที่เป็นคนเชื้อชาติพม่า กะเหรี่ยง มอญ คะชีน อารากัน ฯลฯ แต่กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการลี้ภัยหรือทำให้ "ถูกกีดกัน" จากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และ ไม่ได้รับการพูดถึงมากมายในเวทีวิชาการพม่าจนถึงในขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า "โรฮิงยาส์" (Rohingyas)

รายงานพิเศษนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเข้าใจให้มากขึ้นในสังคมไทยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
สถานการณ์ทางสังคมและสิทธิมนุษยชนของชาวโรฮิงญาในประเทศไทย พม่า และหลายๆ ประเทศที่ชาวโรฮิงญาลี้ภัยไปอยู่
มุมมองของขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่าเกี่ยวกับประชาชนชาวโรฮิงญา
และขอเสนอแนะเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนโรฮิงญาที่ผู้เขียนคิดว่าควรจะได้รับ
เพื่อสร้างความเข้าใจที่เป็นธรรมให้กับประชาชนไทยถึงสถานการณ์อันยากลำบากของประชาชนโรฮิงญา ไม่ใช่ความเข้าใจอย่างมีอคติ?
ตามที่หนังสือพิมพ์บางส่วนได้นำเสนอในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ประวัติศาสตร์และสถานการณ์ในพม่าชาวโรฮิงญา

✘ ชาวโรฮิงญาเป็นประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของรัฐอารากัน (ยะไข่) ในตอนเหนือของประเทศพม่าติดกับชายแดนประเทศบังกลาเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมือง Maungdaw, Buthidaung, Rathedaung, Akyab และ Kyauktaw ชาวโรฮิงญาสมีภาษาเป็นของตัวเอง คือ ภาษาอินดีค (Indic language) ที่มีความคล้ายกับภาษาเบงกาลีที่ใช้พูดในประเทศบังกลาเทศและอินเดีย
(ชาวโรฮิงญาไม่ได้พูดภาษามูลายูหรือภาษายาวีตามที่นักข่าวไทยบางสำนักซึ่งทำข่าวเรื่องโรฮิงญาอ้าง แต่พูดภาษาชิตตาโกเนียน - Chittagonian ซึ่งเป็นภาษาคลายกับภาษาในพื้นที่ Chittagong ในประเทศบังกลาเทศ) ประชากรของชาวโรฮิงญาสมีประมาณ 7 แสนถึง 1.5 ล้านคนในรัฐอารากันที่มีประชากรมากถึง 3 ล้านคน (ดู Myanmar - The Rohingya Minority: Fundamental Rights Denied รายงานของสำนักงานใหญ่ องค์กรนิรโทษกรรมสากล ประจำกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร

<http://web.amnesty.org/library/Index/ENGASA160052004>)

ประวัติศาสตร์ของชาวโรฮิงยาส์ยังมีความหลากหลายมากในปัจจุบัน มีรายงานและงานวิจัยหลายส่วนที่ให้อะไรข้อมูลไว้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ในตอนเหนือหรือรัฐอารากันมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 7-12 และได้หนีภัยศาสนาอิสลามเนื่องจากพื้นที่ทางตอนเหนือของรัฐอารากันมีพอลคาชาวอาหรับเข้ามาค้าขายเป็นเวลายาวนาน

แต่ในมุมมองของรัฐบาลเผด็จการทหารพม่า ชาวโรฮิงยาส์เป็นประชาชนที่ "ลี้ภัยอย่างผิดกฎหมาย" และอพยพมาจากประเทศบังกลาเทศในสมัยที่พม่าตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของจักรวรรดินิยมอังกฤษ ดังนั้นด้วยทัศนคติเช่นนี้ของรัฐบาลเผด็จการพม่าทำให้ประชาชนชาวโรฮิงยาส์ไม่ได้รับการรวมเข้าไปในกลุ่มชนพื้นเมือง (Indigenous groups) ในรัฐธรรมนูญพม่า ส่งผลให้ไม่ได้รับสัญชาติพม่า

การที่ชาวโรฮิงยาส์ไม่ได้รับสัญชาติทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองใดๆ จากรัฐบาล ทั้งยังถูกคุกคามอย่างต่อเนื่องมากกว่าชนกลุ่มน้อยหรือประชาชนเชื้อชาติอื่นๆ โดยเฉพาะจากความแตกต่างทางศาสนาและเชื้อชาติ ได้รับการคุกคามและเลือกปฏิบัติในทุกๆ ระดับจากรัฐบาลเผด็จการทหาร ซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะนับถือศาสนา การเข้าถึงการศึกษา สิทธิในการรักษาโรค จนถึงไม่สามารถแต่งงานได้ ถูกบังคับให้ทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน และไม่สามารถเดินทางออกนอกเพื่อไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ได้ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนมาก

นอกจากนี้ชุมชนชาวโรฮิงยาส์ยังได้รับการปราบปรามอย่างต่อเนื่องโดยมีเหตุการณ์สำคัญในปี ค.ศ. 1962 1978 และ 1991

ทำให้มีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงยาส์หลบหนีภัยเข้าไปในบังกลาเทศ ปากีสถาน
ซาอุดีอาระเบีย เป็นหลัก โดยที่ประเทศรองลงมา คือ
สหรัฐอาหรับเอมิเรต มาเลเซีย และประเทศไทย (ดูรายละเอียดสั้น ๆ
เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
และภาษาที่เกี่ยวข้องกับชาวโรฮิงยาส์ได้ที่
<http://en.wikipedia.org/wiki/Rohingya>)

สถานการณ์ในประเทศมาเลเซียและบังกลาเทศ

แม้ว่าในช่วงต้นทศวรรษ 1990
รัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายที่ค่อนข้างประนีประนอมกับชาวโรฮิงยาส์
แต่จោนโยบายค่อนข้างมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ
ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงยาส์ในมาเลเซียมักจะได้รับ การคุมขังเป็นระยะเวลาหลาย
เดือนในค่ายกักกัน โดยไม่ได้อาหาร ยารักษาโรค
หรือสภาพความเป็นอยู่ที่ดีตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล
บางกรณีได้รับการขมขู่หรือข่มขู่กอนถูกส่งกลับตัวมาประเทศไทย
ซึ่งมีหลาย ๆ ครั้งที่แม่แต่สำนักงานข้าหลวงผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ
(UNHCR) ❌ ยังไม่สามารถเข้าไปให้การช่วยเหลือทางกฎหมายได้

ในส่วนของบังกลาเทศ
สถานการณ์ของชาวโรฮิงยาส์ก็ไม่ได้เลวร้ายไปกว่ากันเท่าไร ในปี
1978 ประชาชนชาวโรฮิงยาส์มากกว่า 2
แสนคนลี้ภัยไปประเทศบังกลาเทศ หลังจาก ยุทธการกษัตริย์มังกร
(Dragon King) โดยกองทัพทหารพม่าที่ทำขึ้น เพื่อ
"กำจัดบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศ
ซึ่งรวมถึงประชาชนและชาวต่างชาติที่เข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย"
กระบวนการนี้มีนโยบายโดยตรงต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์จนนำไปสู่การฆ่า
ข่มขืน และทำลายมัสยิดต่างในพื้นที่ (ดูรายงาน The Rohingya
Minority: Fundamental Rights Denied) ในช่วงปี 1992-1993
ประชากรโรฮิงยาส์อีกกว่า 250,000
คนหลบหนีเข้าไปในบังกลาเทศอีกระลอกซึ่งได้มีรายงานเป็นจำนวนมา

เกี่ยวกับสถานการณ์การสังหารชาวโรฮิงญาอย่างเป็นระบบ (summary executions) การทรมาน และการข่มขืนในประเทศพม่า รวมถึงกรณีการถูกบังคับเป็นแรงงานเยี่ยงทาสโดยไม่ได้รับการค่าตอบแทนใดๆ โดยทหารพม่า

ในระหว่างปี 1992-1994

รัฐบาลบังกลาเทศได้ส่งตัวประชาชนโรฮิงญาส์มากกว่า 5 หมื่นคนกลับพม่าโดยการทำความเข้าใจระหว่างรัฐบาลบังกลาเทศกับรัฐบาลพม่า และล่าสุดนี้บ้านพักของผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาส์กว่า 6,000 คนที่อาศัยอยู่ตามแม่น้ำนาฟ (Naff) ติดกับชายแดนพม่า กำลังถูกรัฐบาลไลทิ้งโดยอ้างว่าเป็นการสร้างที่อยู่อาศัยโดยผิดกฎหมาย ซึ่ง UNHCR ได้ประนามการดำเนินการครั้งนี้ว่าเป็นการกระทำ "ที่ไม่มีมนุษยธรรมเนื่องจากไม่มีการหาทางออกให้กับประชาชนเหล่านี้เลย"

และมีการรายงานหลายครั้งว่ารัฐบาลบังกลาเทศได้พยายามไม่ให้ชาวโรฮิงญาส์ได้รับการช่วยเหลือจาก UNHCR (ดู Bangladesh to boot Burmese refugees from Camp ใน Democratic Voice of Burma - วันที่ 8 มีนาคม 2550)

ชาวโรฮิงญาส์ในประเทศไทย

เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ชาวโรฮิงญาส์ในไทยกับสองประเทศที่กล่าวมาแล้ว ยังมีความแตกต่างและคล้ายกันอยู่ กล่าวคือ จำนวนประชากรชาวโรฮิงญาส์ในไทยไม่ได้มีจำนวนมากเท่าในบังกลาเทศหรือในมาเลเซีย มีจำนวนประมาณ 10,000 ถึง 15,000 คนเท่านั้น โดยส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดระนองและมหาชัย แต่สถานการณ์ไม่ได้มีความเลวร้ายแตกต่างกันเลย เนื่องจากการที่ประเทศพม่าไม่ได้ให้การรับรองว่าเป็นประชาชนของพม่า

อีกทั้งรัฐบาลไทยก็ยังไม่ได้มีการสำรวจประชาชนโรฮิงญาอย่างจริงจัง
ทำให้หลายๆ ครั้งตกสำรวจ

อีกทั้งความเป็นไปได้ในการให้สถานภาพทางการเมืองกับชาวโรฮิงญา
ยังเป็นไปได้น้อยมาก

เนื่องจากชาวโรฮิงญาไม่ได้อยู่ในกลุ่มเชื้อชาติที่กระทรวงมหาดไทยจะ
ให้สถานภาพทางการเมือง เช่น

แม้ว่าชาวพม่าทั่วไปจำนวนหนึ่งจะสามารถลงทะเบียนเป็นแรงงานต่าง
ดาวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

แต่ชาวโรฮิงญาไม่สามารถทำได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้มีความรู้ใน
ส่วนนี้และไม่เข้าใจว่าประชาชนชาวโรฮิงญาเป็นคนพม่า

และหลายครั้งเข้าใจผิดว่าเป็นคนบังกลาเทศ

ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวโรฮิงญาสามารถถูกกดขี่มากกว่าแรงงานพม่าเป็น
พิเศษ

(จากการพูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานขององค์กรที่ให้การช่วยเหลือชาวโรฮิงญา
ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549)

รวมถึงการไม่มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของประชาชนโรฮิงญาของ
ประชาชนทั่วไป เห็นได้จากการเข้าใจผิดๆ

ว่าประชาชนชาวโรฮิงญาพูดภาษามาลายูหรือเป็นกลุ่มนักรบรับจ้าง
ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่มีข้อเท็จจริงสนับสนุนแต่อย่างใด

ขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า
และก้าวต่อไปของชาวโรฮิงญา

จากการพูดคุยกับชาวโรฮิงญา
ทำให้ได้ความเข้าใจว่าชาวโรฮิงญาได้มีส่วนร่วมในการต่อสู้เรียกร้อง
ประชาธิปไตยร่วมกับชาวพม่าทั่วไป

และได้มีบทบาทในการต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษ แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องโรฮิงยาส์ยังเป็นประเด็นที่ค่อนข้างอ่อนไหวในการนำขี้นมาพูดคุยในเวทีในขบวนการเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตยในพม่า และหลาย ๆ

ครั้งประเด็นของโรฮิงยาส์ยังเป็นประเด็นที่แหลมคมในบางครั้ง เมื่อมีการพูดถึงชาวโรฮิงยาส์ในเวทีสัมมนาหลาย ๆ ครั้ง เราจะได้ยินคำถามเชิงว่า "ทำไมเรียกคนกลุ่มนี้ว่าโรฮิงยาส์" ทำไมไม่เรียกว่าชาวอารากัน (ซึ่งคล้ายกับการไม่เข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ "มลายูมุสลิม" ของภาคประชาชนไทยบางส่วน) หรือ มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับความชอบธรรมของสิทธิในการได้รับสัญชาติพม่าของประชาชนโรฮิงยาส์ในบางครั้ง

ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความเป็น "สากลนิยม" (internationalist) ในขบวนการประชาธิปไตยในพม่ายังเป็นเรื่องที่ต้องผลักดันกันอย่างต่อเนื่อง

เพราะในหมู่นักกิจกรรมและนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยเรื่องพม่าในไทย ยังได้มีการผลักดันและเรียกร้องว่าประชาชนพม่าที่เข้ามาในประเทศไทย เป็นระยะเวลายาวนานระดับหนึ่งควรจะได้รับสัญชาติไทย

(เป็นข้อเสนอที่ได้รับมาจากอนุสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมการลดบุคคลไร้สัญชาติของสหประชาชาติ - Convention on the Reduction of Stateless

โดยที่มีการเรียกร้องว่ารัฐจะต้องให้สัญชาติกับบุคคลที่เกิดในพื้นที่ของรัฐโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ หรือ มีขอเรียกร้องขอสัญชาติหลังจากอยู่ในรัฐ ๆ นั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

ดูข้อมูลจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ - <http://www.ohchr.org/english/law/statelessness.htm>)

แต่โยเมื่อกลับไปพูดถึงสิทธิของชาวโรฮิงยาส์แล้ว

ยังมีการตั้งคำถามของสิทธิการได้สัญชาติพม่าของชาวโรฮิงยาส์ด้วยเหตุนั้น

ถ้าเราเข้าใจตรงกันว่าสิทธิของมนุษย์ทุกคนควรจะได้รับคุ้มครองเหมือนกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น

